

cionarni, antidogmatski, demokratski i humani lik. To je otuda što Titova misao i praksa pogađaju bit savremenosti. Upravo stoga se ni domet Titove misli i djela ne dâ ograničiti prostorno-vremenskim koordinatama. On im izmiče, jer ostaje otvoren prema revolucionarnim mogućnostima epohe u kojoj socijalizam postaje temeljnim svjetskim procesom.

RADE SUŠA

Razvoj vazduhoplovno-teorijske misli i doktrine upotrebe RV i PVO

(»VOJNO DELO« br. 4/77)

... Proučavanja iskustava iz drugog svetskog rata ukazuju da su izdržale probu i pokazale vitalnost one vazduhoplovne doktrine i teorije koje su bile čvrsto »vezane za zemlju« i koje su ulogu i zadatke ratnog vazduhoplovstva bazirale na vlastitim, ali za to vreme realnim mogućnostima oružanih snaga u celini i, posebno, na tadašnjem kvalitetu i mogućnostima vazduhoplovne ratne tehnike. To je prvo kapitalno iskustvo vredno izuzetne pažnje. Posmatrano samo sa stanovišta vojne i vazduhoplovne teorije, može se konstatovati da je doprinos ratnog vazduhoplovstva u svakoj operaciji i u ratu u celini bio utoliko veći, a uslovi za njegovu efikasnu upotrebu u borbi povoljniji i realniji, ukoliko su se dejstva ratnog vazduhoplovstva više uklapala i ugrađivala u jedinstven sistem borbe oružanih snaga u celini i odvijala u tesnom sadejstvu sa drugim vidovima oružanih snaga, u prvom redu sa kopnom vojskom kao glavnim nosiocem borbenih dejstava u drugom svetskom ratu. Takva ratna vazduhoplovstva su izdržala i, nezavisno od prolaznih neuspeha i kriza čak i većih razmera, obezbedila narastanje snaga, kontinuitet borbenih dejstava i davala značajan doprinos za sve vreme rata. To je drugo iskustvo od izuzetnog značaja. Suprotno tome, ona ratna vazduhoplovstva koja su svoju borbenu izgradnju, ulogu i upotrebu bazirala isključivo na kopiranju tuđih vazduhoplovnih doktrina, teorija i iskustava (slučaj vazduhoplovstva bivše jugoslovenske vojske) doživela su poraz u prvom ratnom sudaru. To je logično, jer te doktrine i teorije jednostavno nisu bile ni realne, niti su se mogle primeniti u našim uslovima.

Otuda se naša vazduhoplovno-teorijska misao vrlo pažljivo i ozbiljno odnosi prema nekim iskustvima iz drugog svetskog rata, po kojima mala ratna vazduhoplovstva, kao po pravilu, doživljavaju poraz ili pak ratna vazduhoplovstva sa relativno snažnom, ali avijacijom slabijeg kvaliteta, koja nemaju uslova potrebnih za ozbiljniji uspeh u borbi. Takvo rezonovanje je ne samo jednostrano već i netačno, jer dato iskustvo uzima kao gotove činjenice, bez objektivne i naučne analize brojnih faktora koji su ga uslovili. Nećemo mnogo pogrešiti ako konstatujemo da male avijacije u drugom svetskom ratu nisu doživele poraz zato što su bile male, a niti su ratna vazduhoplovstva relativno snažna ali opremljena avijacijom slabijeg kvaliteta imala krupnih neuspeha zbog toga, već da je osnovni razlog poraza jednih i promašaja drugih ležao u lošoj borbenoj izgradnji i pripremi, i nerealnim i neadekvatnim zadacima koji su im postavljeni. Zato je od prvostepenog značaja odnos prema iskustvu drugih u koncipiranju i izgradnji vlastite vazduhoplovno-teorijske misli i doktrine Ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane.

Analiza uspeha ili neuspeha pojedinih ratnih vazduhoplovstava u dosadašnjim ratovima — drugom svetskom ratu i lokalnim sukobima posle njega — ističe imperativ i potrebu razvoja i izgradnje vlastite vazduhoplovno-teorijske misli, koja će bazirati na pozitivnom i, sa stanovišta naše doktrine, prihvatljivom iskustvu stranih ratnih vazduhoplovstava, dostignućima i ostvarenjima na području razvoja savremene ratne tehnike ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane i realnoj oceni njenog uticaja na fizionomiju i bitne karakteristike ratnih dejstava. Pri tome ona, pre svega, mora biti čvrsto oslonjena na našu koncepciju opštenarodnog odbrambenog rata i da se uklapa u naše uslove i materijalne resurse i mogućnosti. Zato tuđa iskustva prihvatamo samo u korelaciji suštinskih doktrinarnih stavova koji izviru iz naše vojne doktrine...

... U području upotrebe snaga naša vazduhoplovno-teorijska misao se, u prvom redu, oslanja na suštinske stavove naše strategije oružane borbe, koji se, u najgrubljim crtama, mogu svesti na sledeće:

- da je borba za vazdušni prostor sa stanovišta opšte strategije oružane borbe vrlo značajna i da dejstva u vazduhu predstavljaju integralni deo borbe oružanih snaga;

- da će se odlučujuća dejstva protiv agresora voditi na kopnu i kopnenim snagama, i

- da svi delovi oružanih snaga, pa prema tome i Ratno vazduhoplovstvo i protivvazdušna odbrana, moraju sadejstvovati kopnenim snagama i raditi u njihovu korist.

Naša vojna, pa i vazduhoplovna doktrina, prema tome, polazi od stava da će opšti odnos snaga na ratištu biti uslovljen, pored ostalog, i situacijom u vazдушnom prostoru i našom sposobnošću za njegovu kontrolu. Ali, istovremeno smatra da vazdušni prostor ne može imati odlučujući uticaj na ishod ratnih dejstava, te traži i iznalazi rešenja u primeni odgovarajućih oblika oružane borbe kojima nadmoćnost agresora u vazдушnom prostoru može biti neutralisana ili svedena u podnošljive okvire. Oblici oružane borbe u našoj teoriji su najadekvatniji izraz stanja strategijskog odnosa snaga, koji u sebi odražavaju istovremeno ulogu, značaj i uticaj komponente vazdušnog prostora u ratu i borbenim dejstvima, a zasnovani su na naučnim pretpostavkama o mestu, ulozi i značaju tehničkog faktora u celini, pa i u borbi za kontrolu vazdušnog prostora u savremenim ratnim dejstvima.

Svaki oblik oružane borbe (frontalni, kombinovani ili partizanski), u skladu sa opštim zakonitostima i međusobnim uticajima bitnih komponenti ratnih dejstava, odnosi se i na sasvim određen način, prema problemu borbe za vazdušni prostor i prevlast u njemu. Zato se stanje borbe za vazdušni prostor u bilo kom obliku oružane borbe izražava na poseban način. U jednom se ispoljava bitan uticaj, dok je u drugom taj uticaj izražen manje ili više, ali ne uslovljava ishod borbenih dejstava. Zato naša vazduhoplovna doktrina odbacuje sve načine upotrebe i dejstava Ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane u borbi za vazdušni prostor koji protivreče realnom odnosu snaga i nisu u uskoj povezanosti sa dominantnim oblikom borbe koji u datoj situaciji primenjuju oružane snage u celini. Zbog toga je naša vazduhoplovno-teorijska misao usmerena da istražuje samo realno, najefikasnije i u isto vreme najekonomičnije iskorišćenje raspoloživih snaga i sredstava za sve moguće varijante agresije na našu zemlju.

Naša teorija pridaje izuzetan značaj upotrebi i angažovanju snaga po mestu, vremenu i cilju, njihovom grupisanju na težištu borbenih dejstava oružanih snaga na ratištu i visokoj manevarskoj sposobnosti svih komponenti, u prvom redu avijacije, za prenošenje težišta dejstava sa jednog dela ratišta na drugi i sa jednog zadatka na drugi, naravno u skladu sa težišnim angažovanjem i zadacima drugih vidova oružanih snaga, u prvom redu kopnenih snaga. Naša vazduhoplovna teorija ne prihvata upotrebu snaga naše avijacije na više pravaca i više zadataka istovremeno, kao i njihovo angažovanje u borbi na onim zadacima koje drugi vidovi i rodovi oružanih snaga mogu samostalno uspešno da rešavaju. To je okvir u kome naša vazduhoplovna teorija istražuje i definiše najpovoljnije uslove i situacije za

racionalnu, ekonomičnu i, istovremeno, najefikasniju upotrebu snaga u opštenarodnom odbrambenom ratu...

... Naša vazduhoplovno-teorijska misao ni ubuduće ne sme da dozvoli stagnaciju niti da i za jedan momenat bude zadovoljna ostvarenim; ona se kroz ceo posleratni period stalno suočava sa novim i, po pravilu, sve težim problemima. Na njen razvoj su uvek uticale česte promene u kvalitetu borbene tehnike od kojih su neke bile i vrlo značajne, što je zahtevalo stalno preispitivanje utvrđenih stavova i rešenja, kako u oblasti teorije tako i posebno u njenoj praktičnoj primeni. Nove spoznaje i naučna otkrića u oblasti atomistike, elektronike, automatike, infracrvene i laserske tehnike i tehnologije, kako u bližoj tako i u daljoj perspektivi, unosiće česte pa i kvalitetno nove promene u sistem oružja Ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane. To će pred našu vazduhoplovno-teorijsku misao postavljati nove zadatke, tražiti nove teorijske analize i eksperimentalna istraživanja. Zato se ne smemo zanositi iluzijama i misliti da smo sve zauvek definitivno rešili. Naša znanja i praktična rešenja moraju stalno ići ukorak sa svim onim što se događa na planu razvoja borbene tehnike i u svetu uopšte. To moramo trajno, uporno i sistematski ispitivati i istraživati, i tome prilagođavati teoriju i praksu borbene izgradnje i pripreme našeg vida oružanih snaga.

MIHAJLO VUČINIĆ

Titovo delo — doprinos vojnoj nauci

(»VOJNO DELO« br. 5/77)

... Tito je i vojnim problemima prilazio kao marksista, revolucionar i vođa Komunističke partije Jugoslavije, koja je u veoma složenim i teškim međunarodnim i unutrašnjim uslovima pre drugog svetskog rata i u toku samog rata, gradila i razvijala političku strategiju, na čijoj je osnovi stvarana i vojna strategija. Originalnost i stvaralaštvo Titove političke strategije dali su pečat i njegovoj vojnoj strategiji.

Ogromno poverenje u eksploataisane *radne mase* — radničku klasu, seljaštvo i naprednu inteligenciju, — u obespravljene i porobljene narode, bio je odlučujući faktor u koncipiranju Titove